AH 287
2026Z16373

Antwoord van minister Van den Brink (Asiel en Migratie) (ontvangen 5 oktober 2026)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2025-2026, nr. 2646

Vraag 1
Bent u bekend met dit bericht? 1)

Antwoord op vraag 1
Ja.

Vraag 2
Kunt u bevestigen dat Duitsland tussen 2023 en 2025 een daling van 65 procent van het aantal nieuwe asielzoekers heeft laten zien, dat mei 2026 in Duitsland de rustigste maand sinds 2012 was, en dat de situatie in Nederland in die periode juist verslechterde, met een stijging van het aantal asielaanvragen in het eerste kwartaal van 2026 ten opzichte van een jaar eerder? Zo nee, wat zijn volgens u de juiste cijfers?

Antwoord op vraag 2
Duitsland laat, tussen 2023 en 2025, een daling van 65 procent van het aantal eerste asielaanvragen zien. Daarbij wordt opgemerkt dat dit voor een belangrijk deel een weerspiegeling is van de grote stijging van het aantal aanvragen van 2023 ten opzichte van 2022. In Nederland is het aantal eerste asielaanvragen in de periode 2023-2025 gedaald met 37%. In het eerste kwartaal van 2026 was de eerste asielinstroom in Nederland hoger dan in het eerste kwartaal van 2025.

Vraag 3
Bent u bereid een totale asielstop in te voeren, wat de enige maatregel is die de asielcrisis werkelijk oplost? Zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 3
Zoals al vaker aangegeven bestaat er geen juridische ruimte voor een asielstop. Dit kabinet kiest voor meer grip op migratie door de instroom te verlagen en vertrek van uitgeprocedeerde asielzoekers te verhogen. Het kabinet verwijst hiertoe bijvoorbeeld naar het per 12 juni 2026 ingevoerde tweestatusstelsel waarbij nareisvoorwaarden gesteld worden aan subsidiair beschermden (gezinsleden mogen pas nareizen als aan een inkomens- en huisvestingsvereiste en wachttermijn wordt voldaan) en naar de eerder dit jaar door het kabinet opgestelde, en thans ter behandeling bij de Eerste Kamer voorliggende, nota van wijziging bij de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring waarmee de juridische mogelijkheden worden uitgebreid om vreemdelingen die strafbare feiten hebben gepleegd sneller ongewenst te kunnen verklaren.

Vraag 4
Deelt u de opvatting dat, zolang u weigert een totale asielstop in te voeren, u op zijn minst verplicht bent al het mogelijke te doen om de asielinstroom te beperken, en dus ten minste de maatregelen te nemen die in Duitsland aantoonbaar werken?

Antwoord op vraag 4

In het artikel wordt verwezen naar een aantal maatregelen dat in Duitsland effectief is gebleken zoals binnengrenscontroles, het verstrekken van geld via een bankkaart in plaats van contact geld en het hanteren van een soortgelijke spreidingswet.

Ook Nederland zet in op het versterken van het binnengrenstoezicht om illegale migratie en mensensmokkel te bestrijden. De afgelopen periode is daarom gewerkt aan een verruiming van het kader voor het Mobiel Toezicht Veiligheid (MTV). Dit nieuwe kader biedt de KMar de mogelijkheid haar capaciteit flexibeler, gerichter en meer informatie- en risicogestuurd in te zetten. Het verruimde MTV-kader is daarmee een solide en duurzaam alternatief voor de tijdelijke binnengrenscontroles. In dit licht heeft dit kabinet, na een periode van tijdelijke binnengrenscontroles, besloten om per 1 oktober over te gaan op het vernieuwde en verruimde MTV-kader. Het binnengrenstoezicht wordt met dezelfde capaciteit van de KMar onverminderd voortgezet met het MTV.

Daarnaast is het verstrekken van geld aan bewoners van het COA via een bankkaart al jarenlang staand praktijk. Bewoners ontvangen hiermee wekelijks hun geld op een persoonlijke rekening waarmee zij vervolgens betalingen kunnen verrichten.

Tot slot bevestigen de positieve effecten van de Duitse spreidingswet – die weliswaar niet één op één vergelijkbaar is met de Nederlandse systematiek, maar met vergelijkbare doelstellingen is opgezet – voor dit kabinet opnieuw dat een evenwichtigere verdeling van asielzoekers over alle gemeenten, bijdraagt aan een stabiel en robuust stelsel en de inzet van zeer kostbare crisisnoodopvang kan helpen voorkomen. Ik blijf mij daarom inzetten op uitvoering van de wet en snellere uitstroom van statushouders naar huisvesting.

Vraag 5
Deelt u de opvatting dat structurele grenscontroles, zoals Duitsland die hanteert, bijdragen aan een lagere asielinstroom, gezien uit het artikel

blijkt dat de Duitse regering naar strenge grenscontroles wijst als (mede)verklaring voor de lagere instroom?

Vraag 7
Welk effect op de asielinstroom verwacht u van het invoeren van dergelijke grenscontroles, en op basis waarvan schat u dit effect in?

Vraag 8
Indien u deze maatregel niet per direct invoert, waarom niet?

Antwoord op vraag 5, 7 en 8

Het kabinet vindt dat een streng en menswaardig asiel- en grensbeleid noodzakelijk is om irreguliere migratie naar en binnen de EU tegen te gaan. Binnengrenscontroles zijn geen instrument om een asielaanvraag tegen te gaan, zodra een vreemdeling bij een controle aangeeft asiel te willen aanvragen garandeert het nationale en internationale recht dat zo iemand de asielprocedure instroomt in plaats van te worden geweigerd. Het kabinet zet tegelijkertijd in op de versterking van controles in de binnengrensregio's om zo illegale migratie, mensensmokkel en grensoverschrijdende criminaliteit tegen te gaan. Zie ook de beantwoording bij vraag 4.

Vraag 6
Wat moet u concreet doen – juridisch, operationeel en in samenwerking met de Koninklijke Marechaussee – om vergelijkbare structurele grenscontroles aan alle Nederlandse landsgrenzen in te voeren, en binnen welke termijn acht u dit haalbaar?

Antwoord op vraag 6

Tot en met 30 september 2026 voerde de KMar tijdelijk binnengrenscontroles uit grond van artikel 25 van de Schengengrenscode. Sinds 1 oktober 2026 voert de KMar toezicht uit in de binnengrensstreek met het vernieuwde en verruimde juridisch kader voor MTV. Zie ook de beantwoording bij vraag 4.

Vraag 9
Deelt u de opvatting dat een bankkaartregeling, zoals genoemd in het artikel, ook in Nederland zou bijdragen aan het tegengaan van misbruik van staatssteun door mensensmokkelaars?

Vraag 10
Welke wet- en regelgeving moet u wijzigen en welke uitvoeringsstappen bij het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) moet u zetten om deze bankkaartregeling ook in Nederland in te voeren? Op welke termijn acht u dit uitvoerbaar?

Vraag 11
Welk effect verwacht u van deze maatregel, zowel op het tegengaan van mensensmokkel als op de asielinstroom in algemene zin?

Vraag 12
Indien u deze maatregel niet per direct invoert, waarom niet?

Antwoord op vraag 9, 10, 11 en 12
Naar aanleiding van een motie ingediend door het lid Van Zanten c.s. is uw Kamer op 3 oktober 2025[1] geïnformeerd over het gebruik van een bankkaart door asielzoekers in Nederland. Voor het antwoord op bovengenoemde vragen verwijs ik u graag naar deze brief.

Uit het artikel blijkt dat afgewezen asielzoekers in Duitsland het risico lopen te worden teruggestuurd naar landen als Afghanistan en Syrië.

Vraag 13
Klopt het dat Nederland dit uitgangspunt ten aanzien van Afghanistan en Syrië niet op dezelfde wijze als Duitsland hanteert, waarbij afgewezen asielzoekers het risico lopen te worden teruggestuurd naar andere landen als Afghanistan en Syrië? Zo nee, kunt u dit toelichten?

Vraag 14
Wat moet u doen – in het landenbeleid, in de samenwerking met herkomstlanden en in de uitvoering door de Dienst Terugkeer en Vertrek – om terugkeer naar Afghanistan en Syrië ook in Nederland als

[1] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 36 704, nr. 81

reëel beleidsuitgangspunt te hanteren?

Vraag 15
Welk effect verwacht u hiervan op de asielinstroom vanuit deze landen en op het aantal afgewezen asielzoekers dat daadwerkelijk vertrekt?

Vraag 16
Indien u deze maatregel niet per direct invoert, waarom niet?

Antwoord op vraag 13, 14, 15 en 16
Het kabinet onderschrijft het belang van terugkeer naar landen als Syrië en Afghanistan. De Dienst Terugkeer en Vertrek biedt daarbij ondersteuning. Het kabinet investeert in een brede samenwerking met, en ondersteuning van, Syrië die bijdraagt aan het verbeteren van de stabiliteit en sociaaleconomische omstandigheden op basis waarvan duurzame terugkeer mogelijk is. Zowel op vrijwillige als – op termijn – gedwongen basis. Daarbij zet het kabinet ook in op het versterken van de capaciteit van de Syrische autoriteiten om terugkeer te realiseren en faciliteren. Tot slot is de Dienst Terugkeer en Vertrek onlangs gestart met voorlichtingsbijeenkomsten voor Syriërs met een terugkeerbesluit. Nederland onderhoudt minimale operationele contacten met de de-facto autoriteiten in Afghanistan. Op dit moment is gedwongen terugkeer naar Syrië en Afghanistan niet aan de orde.

Vraag 17
Kunt u de gemiddelde doorlooptijd van de Nederlandse asielprocedure geven, en bevestigen dat deze aanmerkelijk langer is dan in Duitsland, aangezien uit het artikel blijkt dat asielzoekers in Duitsland gemiddeld na 11 maanden uitsluitsel krijgen en in Bremen zelfs na 9 maanden?

Antwoord op vraag 17
De gemiddelde doorlooptijd van eerste asielaanvragen in de algemene of verlengde asielprocedure bedroeg, in het eerste tertaal van 2026, voor de inwerkingtreding van het Europees Asiel- en migratiepact (hierna: pact), 78 weken. In 2025 was de gemiddelde doorlooptijd 67 weken.

Met betrekking tot de asielaanvragen na inwerkingtreding van het pact geldt voor de reguliere procedure een beslistermijn van 6 maanden en voor de versnelde procedure een beslistermijn van 3 maanden. Deze termijnen worden vooralsnog behaald.

Ik hecht eraan op te merken dat informatie over doorlooptijden op dit moment van beperkte waarde is, omdat de asielprocedure aanzienlijk is gewijzigd met het recent in werking getreden pact. De IND voert daarmee sinds 12 juni 2026 twee verschillende asielprocedures. Nu met de inwerkingtreding van het pact grote procedurele wijzigingen zijn doorgevoerd voor zowel de aanvragen van voor 12 juni 2026 als voor de aanvragen van na die datum, biedt de gemiddelde doorlooptijd niet langer duidelijke informatie over de huidige stand van zaken.

Los daarvan zijn de asielprocedures, zeker van voor inwerkingtreding van het pact moeilijk tussen lidstaten te vergelijken, omdat de regels die deze procedures beheersen, de caseload en de nationale jurisprudentie sterk divergeerde. Dat geldt in het bijzonder als gekeken wordt naar de asielprocedure tot de eerste beslissing. De wacht- en doorlooptijden voor de asielaanvragen van vóór inwerkingtreding van het pact zijn lang in Nederland, echter valt een vergelijking met andere lidstaten moeilijk te maken.

Vraag 18
Wat moet de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) doen om de doorlooptijd van de Nederlandse asielprocedure terug te brengen naar een vergelijkbaar niveau als in Duitsland?

Antwoord op vraag 18
Met de ingang van het Europees Asiel- en Migratiepact op 12 juni jl. is met de IND afgesproken dat zij, met de nieuwe en efficiëntere asielprocedure, de nieuwe beslistermijnen bijhoudt. Daarnaast kampt de IND al jaren met lange wachttijden bij asiel- en nareisaanvragen. De realiteit van dit moment is dat de behandeling van veel asielaanvragen een doorlooptijd kent die ver uitgaat boven de wettelijke beslistermijn. Om dit aan te pakken heb ik de IND gevraagd om asielaanvragen van voor 12 juni 2026 binnen drie jaar zoveel mogelijk van een eerste besluit te voorzien. Hiertoe heeft de IND een plan van aanpak opgesteld. De basis van het plan van aanpak is dat de nieuwe Pact-wetgeving zorgt voor een asielprocedure die, met behoud van zorgvuldigheid, wordt teruggebracht tot de kernelementen en daarmee efficiënter en sneller is voor zowel de nieuwe aanvragen als de openstaande aanvragen. De onmiddellijke werking levert meteen een versnelling op in behandeling van asielaanvragen. Dit is een noodzakelijke versnelling boven op de versnelling die de IND al heeft ingezet met de ambitie 2028. Daarnaast heeft de IND een brede analyse gemaakt van de openstaande aanvragen. Op basis van deze analyse kunnen deze aanvragen worden onderverdeeld in verschillende categorieën, waarbij onder andere gekeken is naar het inwilligingspercentage, het gevoerde landenbeleid en de complexiteit van de beoordeling voor de IND. Er is gezocht naar een categorisering die het mogelijk maakt om, voor (een deel van) het werkproces van de IND, te komen tot specialisatie of standaardisering en daarmee een snellere behandeling van de aanvragen. Ik merk hierbij op dat de aanpak van overlastgevende asielzoekers de hoogste prioriteit blijft houden en dat deze groep net als nu het geval is, met een versnelde procedure door het proces gaat en daarmee los staat van dit plan van aanpak.

Vraag 19
Welk effect verwacht u hiervan op de kosten van noodopvang en op de druk op het opvangsysteem?

Vraag 20
Indien u deze maatregel niet per direct invoert, waarom niet?

Antwoord op vraag 19 en 20
Dit kabinet kiest ervoor meer grip op migratie te krijgen door verlaging van de instroom en versnelde en effectieve terugkeer met bijzondere aandacht voor overlastgevende en criminele vreemdelingen. Daarnaast blijf ik mij inzetten voor fatsoenlijke opvang en de uitvoering van de Spreidingswet. Ook is snelle doorstroming van statushouders naar gemeentelijke huisvesting van belang. Tot slot werkt de IND aan het wegwerken van de openstaande asielaanvragen van voor de ingang van het Europees Asiel- en migratiepact én het bijhouden van de asielinstroom van na inwerkingtreding van het pact. Als al deze maatregelen tot volle wasdom komen is het de verwachting dat de noodopvang afgebouwd kan worden waardoor kosten bespaard worden en dat de druk op het opvangsysteem aanzienlijk verminderd.

Vraag 21
Deelt u de opvatting dat een vergelijkbaar tweetrapssysteem zoals in het artikel genoemd, met een tijdslimiet en een eigen zoekplicht voor statushouders, de doorstroom uit Nederlandse azielzoekerscentra (azc) zou bevorderen?

Antwoord op vraag 21

De huisvesting van statushouders gebeurt op basis van de gemeentelijke taakstelling zoals vastgelegd in de Huisvestingwet 2014. In Nederland bestaan al doorstroomlocaties als tijdelijke woonvorm voor statushouders, die kunnen bijdragen aan een snellere uitstroom uit azc’s. De invulling van huisvesting voor de statushouders verschilt per gemeente en er is geen landelijke zoekplicht of tijdslimiet. Een systeem met overgangslocaties kan bijdragen aan het bevorderen van doorstroom, doordat de tijdelijke huisvesting combineert met het perspectief op uitstroom naar reguliere woonruimte. Tegelijkertijd is het effect hiervan afhankelijk van de beschikbaarheid van passende vervolghuisvesting. Een eventuele zoekplicht kan bovendien alleen een inspanningsverplichting zijn en geen garantie bieden op het vinden van woonruimte binnen een termijn. In het Coalitieakkoord van 30 januari jl. heeft dit kabinet afgesproken om samen met medeoverheden en maatschappelijke partners tot afspraken te willen komen over het snel ontwikkelen van locaties voor aanvullende vormen van huisvesting, waaronder doorstroomlocaties. Op 3 juli heeft de minister van Volkshuisvesting

en Ruimtelijke Ordening de Kamer geïnformeerd over de bouwstenen voor de bestuurlijke afspraken hierover. Op dit moment werken het Rijk, de VNG, Aedes en IPO toe naar een bestuurlijk akkoord in het najaar van 2026.

Vraag 22
Wat moet u doen om een dergelijk systeem van overgangslocaties met een zoekplicht en tijdslimiet ook in Nederland in te voeren?

Antwoord op vraag 22

Het kabinet zet in op het realiseren van aanvullende vormen van huisvesting om de doorstroom te bevorderen. Voor de invoering van een dergelijk landelijk systeem met een uniforme zoekplicht en tijdslimiet is wijziging van de Huisvestingswet 2014 nodig. Ook moet een eventuele tijdslimiet passen binnen het huurrecht en moeten de verhouding tot het gelijke behandelingsrecht, de uitvoerbaarheid en de gevolgen wanneer geen vervolghuisvesting beschikbaar is, nader worden onderzocht. Binnen de huidige kaders kunnen gemeenten wel in hun huisvestingsverordening regels opnemen over actieve zelfzoek-activiteiten, bijvoorbeeld binnen de woonruimteverdeling of een urgentieregeling. Een algemene zoekplicht kan echter niet zonder meer als voorwaarde aan een huisvestingsvergunning worden verbonden. Een zoekplicht zal bovendien altijd een inspanningsverplichting zijn. Van betrokkenen kan worden verlangd dat zij aantoonbaar reageren op passende woonruimte, maar niet dat zij binnen een vaste termijn daadwerkelijk een woning vinden, gezien de schaarste op de woningmarkt.

Vraag 23
Welk effect verwacht u hiervan op de doorstroom uit azc’s en op de druk op de sociale huurwoningmarkt?

Antwoord op vraag 23
Indien goed ingericht en ondersteund door voldoende woningaanbod, kan een systeem met overgangslocaties bijdragen aan een snellere uitstroom uit azc’s. Omdat door het realiseren van doorstroomlocaties en andere aanvullende woonvormen voor onder meer statushouders en andere spoedzoekers, er nieuwe woonruimten worden toegevoegd zal dit een effect hebben op de beschikbaarheid van andere reguliere sociale woonruimte. Echter, de huidige schaarste in de sociale huurvoorraad is alleen met deze maatregel nog niet opgelost.

Vraag 24
Indien u deze maatregel niet per direct invoert, waarom niet?

Antwoord op vraag 24
Op dit moment werkt de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening aan een bestuurlijk akkoord met de VNG, IPO en Aedes over aanvullende vormen van huisvesting voor statushouders. Dit akkoord richt zich op de huisvesting van statushouders en andere lokale doelgroepen in snel te realiseren woonvormen. Op 3 juli 2026 is het concept ‘Bouwstenen bestuurlijke afspraken aanvullende huisvesting’ met uw Kamer gedeeld. Daarnaast werkt de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening aan een wetsvoorstel waarin maatregelen worden voorgesteld ten aanzien van de voorrangspositie van statushouders in huisvesting.

Vraag 25
Wat moet u doen om een vergelijkbaar begeleidingsprogramma met werken, taallessen, persoonlijke begeleiding en dat kinderen naar school gaan met als doel een 'zachte landing' en betere integratie, tijdens de overgangsfase na statusverlening in Nederland in te voeren?

Antwoord op vraag 25
Nederland kent een vergelijkbaar begeleidingsprogramma. Ongeacht de huisvestingsvorm worden meerderjarige statushouders na het verkrijgen van hun verblijfsstatus inburgeringsplichtig. De statushouder wordt na statusverlening gekoppeld aan een gemeente die hem of haar moet huisvesten. De gemeente verzorgt de persoonlijke begeleiding aan de hand van een Persoonlijk plan Inburgering en Participatie (PIP). Daarin staan afspraken over taallessen, maatschappelijke begeleiding en het vinden van werk.

Minderjarige kinderen van asielzoekers en statushouders hebben recht op onderwijs en voor hen geldt dezelfde leerplichtwetgeving als voor alle andere kinderen in Nederland. Zij gaan dus direct na aankomst in Nederland naar school.

Statushouders die nog in de COA-opvang verblijven in afwachting van huisvesting krijgen door het COA het programma Voorbereiding op inburgering (voorinburgering) aangeboden. De voorinburgering bestaat uit 115 uur taalles (NT2), oriëntatie op de Nederlandse arbeidsmarkt en het opdoen van kennis van de Nederlandse maatschappij. Ook kunnen gemeenten ervoor kiezen al te starten met het formele inburgeringstraject voor statushouders in de opvang.

Daarnaast werken de minister van Werk en Participatie en de minister van Asiel en Migratie aan een aanpak om statushouder en asielzoekers in de niet-versnelde procedure vaker en sneller aan het werk te krijgen door middel van taalles en arbeidstoeleiding. Hierover hebben zij op 5 juni jl. een brief[2] aan uw Kamer gestuurd.

Vraag 26
Welk effect verwacht u hiervan op de integratie van statushouders?

Antwoord op vraag 26
De verwachting is dat wanneer nieuwkomers zo vroeg mogelijk de taal leren en begeleid worden naar werk, zij sneller en beter zullen integreren in de Nederlandse samenleving. In de loop der jaren zijn er ook meerdere onderzoeken gedaan naar de participatie en integratie van asielmigranten, die het belang van vroege begeleiding bevestigen en daarmee deze verwachting ondersteunen.

Vraag 27
Indien u deze maatregel niet per direct invoert, waarom niet?

Antwoord op vraag 27
Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 25.

[2] Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 32 824 nr. 511

Vraag 28
Deelt u de opvatting dat, zolang er geen asielstop wordt ingevoerd, Nederland op zeer korte termijn ten minste de hierboven genoemde Duitse maatregelen zou moeten overnemen?

Antwoord op vraag 28
Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 4.

Vraag 29
Kunt u per maatregel afzonderlijk aangeven binnen welke termijn u deze zou kunnen invoeren indien u daartoe besluit?

Antwoord op vraag 29
Ik verwijs u naar de antwoorden op de vragen 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 24, 25 en 27

Vraag 30
Kunt u deze vragen afzonderlijk en binnen de reguliere termijn beantwoorden?

Antwoord op vraag 30
De gestelde vragen in deze set zijn zo snel als mogelijk beantwoord. Indien het de leesbaarheid ten goede kwam zijn antwoorden samengevoegd.

1) de Telegraaf, 19 juli 2026, ‘Asielchaos wekt verbazing over de grens: dit kunnen wij leren van aanpak in Duitsland, die nu wél werkt’, Asiel Duitsland vs Nederland: waarom Bremen minder problemen heeft | De Telegraaf